

Úkol pěchotních automatických zbraní a jejich organizace v samostatné větší útvary.

Kulometem byl ve vývoji světového válečnictví učiněn počátek nové epochy, jejíž podstata nejlépe vynikla za světové války.

Máme-li tuto novou epochu definovati krátce, postačí k tomu dva pojmy: atomisace jednotek a individualisace jedinců. Neboť právě možností užití kulometu na bitevním poli byla uznána nutnost a důležitost zásady, jejíž oprávněnost pronikala již dříve, při postupném zdokonalování rychlopalné pušky, zásady, že proti nepříteli vyzbrojenému kulomety, je jakýkoliv postup v hustých, sevřených útvarech vyloučen a že přináší ztráty přímo vražedné.

Pro vyvarování se ztrát přizpůsobovaly postupně všechny armády již před válkou svoje taktické předpisy této okolnosti, přijavše za základní bojový útvar více méně řídké střelecké řetězy. Tím atomisace jednotek dostala se do svého prvního stadia. Neboť kdežto dříve, při sevřených bojových tvarech, byla nositelem boje a iniciativy jednotka roty, nemohla nyní rota ovládati široce rozložené střelecké řetězy, jež byly příčinou rozčlenění roty do šířky dříve neslýchané a hlavním nositelem iniciativy stala se četa!

Současně s tímto přesunem v taktické hierarchii (jenž ostatně byl uznán až za světové války, která vynutila si oprávněnost teorie dříve popírané), rozšířil se i okruh iniciativy, neboť válka přivedla k plné platnosti i tento požadavek, jenž před válkou sice již byl plně uznáván, ale při tom zůstával jenom na papíře.

Avšak vývoj válečnictví, vypuknutím války přivedený do kvapného pohybu, nezastavil se před žádným oborem válečného umění a nespokojil se jen počátečními pokroky.

A tak i v našem případě: četa, dříve o průměrném počtu šedesáti mužů, zmenšovala svůj početní stav, neboť možnost snadného ovládnutí čety při původním velkém počtu byla brzděna. Střelecké řetězy, dříve šablonovitě pravidelné, stávaly se vždy pružnějšími, a jich hustota se zmenšovala mimoto tak rychle, že snaha po vymýcení původních nedostatků v brzku přešla do extrému, jenž nutně musil přivoditi reakci: příliš řídké řetězy ztratily všechnu svou průbojnost; v případě větších ztrát v předních řetězech bylo nutno sáhati příliš záhy a příliš často k jich zesilování jednotkami záložními, čímž vznikala v první linii pestrá směsice příslušníků různých jednotek, jichž ovládnutí vázlo.

Bylo nutno hledati nové formy, které by těmto nedostatkům odpomohly. A kulomet, jenž již svou existencí vyvolal v život nové názory a od základů přeměnil dřívější taktické zásady, přispíval vydatně k dovršení tohoto vývoje.

To ovšem bylo bez dalších následků možné jen částečně: tím, že původní vyrovnaná linie řetězů měnila se v lomenou. Jakmile však vznikla snaha členiti jednotlivé řetězy mimo to i do hloubky, mělo to v zápětí porušení základní myšlenky, v níž pozůstávala účelnost řetězů: aby totiž při ztrátách co nejmenších bylo možno využití veškeré palebné síly jednotky v řetězu. Neboť, jakmile mužstvo řetězu je nuceno lehnouti k palbě rozčleněno do hloubky, pak buď střelí jen ti, kdož lehlí vpředu*) — takže palebná síla ostatních je nevyužita — anebo mužstvo hledí i zcela mimoděčně vyrovnati se do jedné linie, takže původní úmysl, rozčleniti řetěz do hloubky, padá. A tuto okolnost, pramenící z čistě psychologického momentu nutno právě dnes, kdy vlivem doktríny povstavší z tuhé posícní války i u nás přicházejí podobné snahy k platnosti, si uvědomiti.

Neboť pro muže nekrytě ležícího v poli je nervově nesnesitelné, aby po delší dobu kol jeho hlavy létaly střely zadnějších jeho druhů, zvláště je-li si vědom toho, že vzrušení boje svádí svým účinkem i jeho zadnější druhy ke střelbě ukvapené, jež jej dříve či později vážně ohrozí. Jediné kulometry, jež v přesnosti cílení jsou neporovnatelně spolehlivější než puška, čelí těmto nevýhodám a jsou s to, aby prohloubily obrannou linii i v otevřeném poli. — Zapamatujme si tuto okolnost pro další naše dedukce!

Nehledíc však k této výjimce, možno definovati: Kdežto ve válce posícní má býti obrana terénu rozložena do hloubky tak, že se skládá z několika posic a tyto zase z obranných linií, zatím co v prostoru mezi jednotlivými posicemi jsou organisována ještě hnízda odporu — při válce pohybné celá obrana terénu může pozůstávati jen z obrany několika linií a z hnízd odporu mezi nimi, při čemž tyto linie musí býti vždy v náležitě vzdálenosti od sebe a vhodně v te-

*) Leč by šlo o výjimečné zaujetí postavení na př. na svahu proti nepříteli.

rénu voleny (aby při eventuálním ústupu z linie přední nepřekážely ustupující části ve výstřelu), při čemž jakékoliv členění do hloubky **uvnitř** těchto linií je vyloučeno.

Se snahou, rozčleniti řetězce do hloubky, setkáváme se ve světové válce již za tuhé války posíční, kdy účinek nepřátelského dělostřelectva bylo nutno co nejvíce paralyzovati, a kdy důkladná organizace terénu toto členění co nejvíce podporovala. Řídké obsazení první linie a první posice vůbec bylo vyvažováno rozmnoženou dotací kulometů, a poněvadž při tak řídkém obsazení i četa stala se příliš velkou jednotkou, než aby mohla býti základním elementem boje a iniciativy, byla přenesena tato její funkce na útvar nový, menší: bojovou skupinu. Bojová skupina, jejíž jádrem byla samočinná zbraň, kdežto ostatní složky měly především za úkol sloužiti jí k ochraně a k obraně, byla tedy nejmenším nositelem iniciativy a základním elementem boje.

V tomto stadiu skončila válečná evoluce; to bylo nutno předestlati dříve, než se obrátíme k úvahám o vlastním tématu.

Máme-li nyní u vědomí těchto okolností si odpověděti, jaký úkol připadá automatickým zbraním pěchotním, povšimněme si postupně významu automatických zbraní s hlediska všeobecné taktiky a s hlediska taktiky pěchoty, a uvažujme na základě toho, jaká organizace samočinných zbraní byla by nejúčelnější.

I.

S hlediska zbraní střelných byla světová válka ve znamení soupeřství kulometu a děla. Oba tyto bojové prostředky dosáhly netušeného rozvoje. Oba znamenaly pro zápolící strany nejdůležitější zbraně, jež měly rozhodnouti o konečném výsledku války.

Která však z obou zbraní osvědčila se býti důležitější? Které jest nám věnovati větší pozornost při vyzbrojovacích dotacích a proporcích?

Abychom si alespoň zhruba mohli tyto otázky odpověděti, povšimněme si opět jich významu ve světové válce.

Význam děla rapidně stoupal od počátku světové války a to úměrně, jak ta která fronta dostávala ráz války posíční: čím posíční válka stávala se tužší, tím více vyžadovala jakákoliv akce bitevní dělostřeleckého materiálu, tím větší byla spotřeba střeliva, a — což je právě tak samozřejmé jako důležité — tím větší ráže děl přicházela k platnosti a byla hledána. R. 1916—17 vytvořil speciální doktrínu, kde pod vlivem nejtužší války posíční hrálo dělostřelectvo v souhře zbraní prim, kde každá píď půdy byla pokládána za dobytelnou jen tehdy, když předem již byl na ní určen několikanásobný úder granátu, a kdy pro každý postup byla již předem určována hustota a kadence palebné clony, od níž tedy především závisela vždy rychlost postupu pěchoty.

Jaké však bylo užití děla ve válce pohybné?

Víme, že jakmile fronta jen poněkud změnila ráz tuhé války posíční a dala se do pohybu, význam dělostřelectva i jeho taktické užití bralo již na sebe docela jiný ráz: dělostřelectvo nejtěžší ráže — nejvíce pro válku posíční hledané — zůstávalo zpět, ba pro svou těžkopádnost a objemnost střeliva i jeho sledování pěchoty jen ve výjimečných případech bralo se v úvahu; taktika v používání dělostřelectva rapidně se změnila, jakmile bylo dosaženo jen několika kilometrů od operační základny. Přestává palebná clona a sou-

středěná akce celých jednotek dělostřeleckých; většina jich je naopak decentralisována, a jich úkolem je především zdolávat místní překážky, jež se staví pěchotě v jejím postupu v cestu... A trval-li postup několik dní, a nabyla-li fronta téměř plně ráz války pohybné, činnost a význam dělostřelectva poklesly ještě více: obtížná doprava objemného střeliva vyžadovala co největší šetrnosti; cílů vhodných k ostřelování naskytlo se v neorganizovaném terénu vždy méně, spojení s první linií bylo se zrychlujícím se postupem vždy obtížnější, hledání elementů střelby mnohdy příliš zdlouhavé pro rychle postupující pěchotu...

Zkrátka: čím více fronta dostávala ráz války pohybné, tím více mizela prevalence dělostřelectva z války posíční, tím bezpečněji se ukazovala hypertrofie této zbraně, vyvolaná úkazy posíční války na úkor zbraní pěchoty.

Zcela opačný byl za světové války význam kulometu. V tuhé válce posíční tvoří při defensivě mnohdy pouhé akcesorium působnosti dělostřelectva: dělostřelectvu připadá spuštěním obranné clony před posíci úkol důležitější, neboť předpolí, v tuhé posíční válce úplně zryté a zvltněné, skýtá útočícímu nepříteli bezpečný úkryt proti rasantní střelbě kulometné, a libovolně krátké přískoky mu umožňují, že může dosáhnouti cíle bez valných ztrát kulometnou palbou. I morální účinek dělostřelectva je v tuhé válce posíční, kde lze užití libovolného množství střeliva, nepoměrně větší a působí na nepřítele drtivě.

A kulomet v ofensivě za tuhé války posíční?

Ačkoliv doktrina této epochy brání se zoufale názoru, že pěchota obsazuje jen území, jež dělostřelectvo již očistilo od nepřítele, stěží lze kulometu přisouditi jiný význam. Rasantní kulometná palba přinucuje ovšem nepřítele, aby se kryl v organisacích terénu, avšak na betonové sruby a pancéřové věže, jež především jsou v tuhé válce posíční středem obrany, nestačí; a proto při zdolávání místních překážek, jak pěchotě i doktrina tuhé posíční války pro ofensivu předpisuje, připadá tento úkol především o s t a t n í m zbráním, t. j. doprovozným prostředkům pěchoty: minometu, pěchotnímu dělu*), vrhači granátů a hlavně ovšem osobní statečnosti!

Jakmile však válka počala ztráceti na své tuhosti, význam kulometu rapidně stoupal: při defensivě palba několika kulometů byla s to, aby zadržela všechny útoky nepřítele mnohonásobně silnějšího, jen když dosud předpolí nebylo dělostřeleckou střelbou úplně zvltněno a zryto. Při ofensivě kulomet opravdu rasantností své palby nutil nepřítele, aby se kryl v organisacích terénu a aby umožňoval tak neškodný postup vlastní pěchoty, dokud nepřítel neměl času organisovati terén jinak než pouhým zhotovením zákopů.

A čím více válka posíční mění se ve válku pohybnou, tím více vzrůstá význam kulometu oproti významu děla, až nakonec, při ryzí válce pohybné kulometná palba se stává pánem situace a ovládá ráz boje, kdežto palba dělostřelecká je mu jen akcesoriem, když k jejímu jen poněkud vydatnějšímu použití je třeba ustálení fronty aspoň na dobu několika hodin.

Tak vypadá zběžné srovnání významu děla a kulometu ve světové válce.

*) Nemohl by se pro označení děla 35 cm, jež bude i u nás míti ve válce důležitou úlohu, zavést jadernější název husitský „tarasnice“?

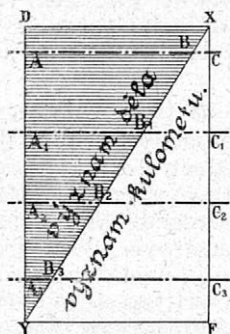
Jaký učiníme z něho závěr?

Především pro zásady všeobecné taktiky:

Světovou válkou byla dělostřelecká palba codo svého významu pro celkový bojový efekt postavena ve své důležitosti na roveň působnosti pěchoty a tedy především palbě kulometné. Avšak od specifických podmínek boje, od vlastností terénu a od skutečnosti, zda fronta má ráz posíční či pohybný, závisí prevalence a hodnocení působnosti palby kulometné a dělostřelecké při jinak stejných podmínkách materiálních obou zápolících armád.

Nebot' působnost těchto dvou složek na konečnou výslednici úspěchu může být jenom v teorii stejná, ve skutečnosti však v každém případě jiná, kolísajíc od prevalence až k úplné inferioritě významu jedné či druhé zbraně, jak jsme právě ukázali na úvahách o významu těchto dvou různých druhů palby při válce posíční a pohybné.

Chtěli-li bychom tuto thési graficky (a ovšem jen teoreticky) znázorniti, pak povstane nám tento obraz:



Od irreality X, kdy význam děla byl by vše, a význam kulometu roveň nule, přecházíme k tuhé válce posíční, kde význam děla na konečný výsledek úspěchu je charakterisován úsekem ABXD, význam kulometu úsekem XBC; za normální války posíční význam kulometu na konečný resultát vzrůstá na úsek XB₁C₁, význam děla se patřičně zmenšuje atd. — Ve skutečnosti ovšem daná situace, vyzbrojovací dotace, taktické podmínky atd. mohou každou thési postavit na hlavu.

Tolik o vzájemném poměru těchto dvou zbraní, jenž by měl býti zvláště význačně vytčen v naší vojenské doktríně, pro plné pochopení úkolů, jež v budoucích situacích bitevních budou moci býti kladeny jedné či druhé zbraní.

Avšak závěrem naší úvahy musí býti i patřičné dedukce pro vyzbrojovací techniku naší armády. Ty ovšem nelze učiniti bez přihlédnutí ke specifickým podmínkám, za nichž by šla naše armáda do války. Povšimněme si jich tedy, pokud na naše dedukce mohou míti svůj vliv:

Předně není pochyby, že počátek každé války je veden ve znamení války pohybné. Není to však vždy taková válka pohybná, jaké jsme byli svědky na sklonku války na západním bojišti, kde

nepřítel i obránce byli bez ustání rozvinuti v boji, kde tedy spíše bylo možno mluvit o pohyblivých liniích a pružné frontě: energie dosud nevybitých armád vstupujících do války musí se nejdříve vybiti.

Tak dochází po prvních srážkách, při nichž se rozvíjí jenom část vojsk k prudkému utkání větší části vojsk obou zápolících armád, při němž dostane ovšem fronta na krátký čas ráz války posíční, dokud odpor jednoho či druhého ze zápolících není zlomen a nenastává ústup. V tomto okamžiku tedy dělostřelectvo přichází k plné platnosti, před ním i po něm klesá jeho význam až k plné inferioritě vůči zbraním pěchotním, neboť při rychlých pohybech, jakými je prováděn každý ústup od Krasniku až do Karpat a od Charleroi až na Marnu, nemá dělostřelectvo ve většině případů ani možnosti zaujmouti postavení, dosíci spojení a určití elementy střelby; tak rychle jedna strana v prvním zmatku morální deprese ustupuje a druhá rychle stihá.

Není pochyby, že tento úkaz patří k psychologickým momentům války, a že proti němu nemá ani strategie ani taktika léku. Úspěch nebo porážka, které by za delšího trvání války byly možny jen při neporovnatelně větším napětí sil a energii, v prvé fási války snadno se dostávají i se svým následkem, t. j. rychlým pohybem armád vpřed nebo vzad. Není tedy také pochyby, že i v případě války naší budou se vyvíjeti na počátku události podobným způsobem, a že první fáse přibližování armád bude vystřídána krátkým obdobím urputného boje posíčního, po němž opět budou následovati rychlé pohyby vpřed nebo vzad.

Máme-li pak u vědomí této okolnosti oceniti význam kulometné palby a palby dělostřelecké v jich vzájemném poměru, nezbyvá nám, leč přiznati převahu palbě kulometné.

Tato je v první fási přibližování i v období rychlých pohybů vpřed či vzad úplná, vždyť dělostřelectvu nezbyvá ve většině případů ani času, aby zaujalo palebné postavení, vyhledalo cíle a elementy střelby!

Kulomet naopak, jenž v pohybné válce nejméně má se co obávat svého nejnebezpečnějšího nepřítele, dělostřelecké palby, má pro svou působnost volné pole; při defenzivě nutí totiž celé nepřátelské kolony k rozvinutí a obtížnému prolínání vpřed. Je-li kulometů náležitě množství, jsou s to, aby vytvořily palebnou clonu s účinností mnohem větší, než by mohla býti ve válce pohybné palebná clona dělostřelecká, a to s minimálními obtížemi v zásobování střelivem, tak málo objemným při srovnání se střelivem a potřebami dělostřelectva, a s minimální ochranou kolem sebe, zatím co vlastní vojska jsou již na ústupu.

Při ofenzivě naopak nutí nepřátelské kulometry svou palbou, aby se kryly a umožnily tak přibližovací pohyby, jež jinak jsou pod kulometnou palbou takorčka vyloučeny. Zkrátka: při válce pohybné a dokud fronta se neustálí aspoň na několik hodin, lze mluvit jen o **souboji kulometů**, od jichž množství na obou stranách závisí tedy jedině výsledek tohoto souboje, ač-li jedna či druhá strana není opatřena i doprovodnými prostředky (minometry atd.), které lze oproti nepřátelským kulometům nasaditi okamžitě, a ne až po určitých průtazích, jak tomu jest u dělostřelectva.

Avšak význam kulometu není o mnoho menší ani za onoho období, kdy po prvních utkáních obě strany nasadí pro rozhodný úder zahajovací bitvy větší část svých vojsk a kdy fronta dostane

na krátký čas ráz války posíční, aspoň pokud se týká vydatného užití dělostřelectva a obrany proti němu. Neboť toto období, trvající jen několik málo dnů, nedopřává válčícím stranám, leč zběžné vybudování organisace terénu, a dělostřelecká palba, byť sebe mohutnější, nemůže v této krátké době předpolí nikdy tak zrytí a zvltní jako v tuhé několikaměsíční válce posíční. Užití kulometu ani v tomto období počátečních operací válečných nenaráží na obtíže a to ani při ofensivě, ani při defenzivě, a o jeho významu platí zde vše, nač jsme poukázali již dříve, probírajíce význam kulometu v posíční válce, která ztratila svůj ráz tuhosti.

Tedy: při počátečních operacích válečných, jež mnohdy již samy o sobě rozhodují o výsledku celé války, význam kulometné palby je prevalentní a to jak za prvního období, t. j. přibližování a prvního utkání, tak během třetího období, totiž rychlého pronásledování nebo ustupování, kdežto během období druhého, během zahajovací bitvy, jeho význam se významu palby dělostřelecké téměř vyrovnává.

Tato zásada o významu kulometu při počátečních operacích netýká se ovšem jen armády naší, nýbrž její platnost možno předvídati i pro všechny jiné počáteční operace válečné. Vzhledem však k rozloze operačního pásma, ať by šlo o kterýkoliv válečný případ, zdá se, že u nás by dostala ráz obzvláště výrazný.

Právě rozloha našich hranic, a v případě války z toho plynoucí rozlehlost operačního pásma, je důležitá pro naše úvahy i v ohledu jiném než jsou počáteční operace válečné:

Zdá se, že s hlediska strategického rozlehlost operačního pásma, docela neúměrná množství vojsk, bude mít za následek názorový dualismus v naší příští válečné doktríně. Neboť zásada o soustředění vojsk pro rozhodný úder, aplikovaná za tak specifických okolností, přivodí již sama o sobě, že rozlehlost operačního pásma se stane směrodatnou pro vývoj strategických koncepcí. Rozdělení totiž celého operačního pásma na dvě — ono, v němž je veden rozhodný úder a kde přijde k platnosti zásada soustředění vojsk, a ono, kde jsou předvíhány jen akce podružné — jest ovšem nezbytnou zásadou, aplikovanou na dané poměry za světové války i mnohem dříve. Ale kdežto všude jinde, kde síla armády jest úměrnější rozloze hranic, strategické i taktické podmínky i pro operační pásma akcí podružných zůstávají tytéž, jako v operačním pásmu hlavního úderu, u nás naopak snaha po soustředění co největšího množství vojsk do pásma hlavního úderu na straně jedné, a rozlehlost hranic na straně druhé, musí vyvolati dva úplně různé druhy bojů, dva úplně různé způsoby vedení války, dvě úplně různá názorová stanoviska v naší válečné doktríně.

Máme-li původ těchto rozdílů krátce charakterisovati, nuže: v operačním pásmu hlavního úderu bude to centralisace, v operačním pásmu podružných akcí však úplná decentralisace po stránce ideové, operativní i technické.

V pásmu hlavního úderu musí se tedy uplatňovati jen idea jediná, jejíž vyjádření s hlediska operativního musí býti charakterisováno jednotností vůle při sdělování strategických koncepcí, k jejich dosažení s hlediska technického musí pracovati všechny zbraně pokud možno centralisovaně, řízeny jednotně, pokud lze s nejvyššího stupně organické hierarchie, aby všechny operace měly ráz ucelenosti a jednotnosti, bez níž každá větší ofensiva selže.

Srovnáme-li tyto požadavky, majíce zároveň zření jednak k množství sil, jež by mohly býti u nás soustředěny, v pásmu hlavního úderu, jednak i k množství technických a materiálních prostředků, jež by byly v tom případě po ruce, s poměry za světové války na západním bojišti, shledáme se s analogií, že celá řada drobnějších operací v r. 1918 byla tímž způsobem založena a vedena s přibližně týmiž prostředky materiálními a technickými, jaké i my bychom měli po ruce. Vybavíme-li si pak z paměti, jakým způsobem se uplatňoval tehdy vzájemný poměr významu kulometu a děla, shledáme, že je to právě ono údobí světové války, kdy význam obou nejvíce a nejčastěji kolísal od prevalence až k inferioritě, podle toho, šlo-li v dotyčné akci právě o útok, zteč nebo pronásledování, kdy však, právě vzhledem k době trvání těchto různých druhů boje, prevalence kulometné palby byla častější, kdežto naopak prevalence palby dělostřelecké sice řidší, ale mnohem vyšší a pro celkový výsledek důležitější.

Přibližně bylo by tedy tak tomu i u nás v operačním pásmu hlavního úderu.

Avšak zcela jinak měly by se věci v operačních pásmech akcí podružných. Řekli jsme již, že veškerá činnost byla by zde ve znamení decentralisace. Tak především s hlediska strategického: vzhledem k veliké rozloze hranic byly by strategické úkoly těchto sil různé podle významu jednotlivých úseků, zeměpisných podmínek a pod. Tam, kde je různost úkolů, je ovšem na snadě seskupování vojsk podle jednotlivých úkolů. Tím jest pak dána válečná organisace těchto vojsk: byly to skupiny, jichž úkol s hlediska strategického je zásadně vymezen, jehož označení je však s hlediska taktického úplně vloženo do rukou dotyčného velitele. Tedy s hlediska názvoslovné techniky: armádní skupiny.

Řekli jsme již, že strategické cíle těchto armádních skupin byly by vzhledem k rozloze hranic a vzhledem k mnohotvárnosti úkolů, jež z ní plynou, velice různé. Ale tím různější bylo by taktické poslání jednotek uvnitř jednotlivých skupin, na něž povaha krajiny, zvláštnosti terénu a p. mají ještě větší vliv. Následek toho by ovšem bylo tvoření taktických skupin, aby jednotlivé úkoly mohly býti snáze splněny. Máme-li pak zřetel k tomu, že základnímu úkolu armádní skupiny měla by býti věnována největší péče a největší počet sil, shledáme, že úsek taktických skupin ostatních by byl rozlohy zcela mimořádné. Při takové rozlehlosti jednotlivých těchto úseků a při slabém obsazení, jež by na ně připadalo, jest ovšem vyloučeno počítati na pravidelnou válku posícní, která jinak v mrtvých úsecích je pravidlem: možnost obchvatů (kdyby byl použit systém opěrných bodů), nebo snadnost, s jakou by bylo lze docíliti průlomu (kdyby vojska byla pravidelně rozdělena), již předem vlastní válku posícní pro větší část této fronty vylučují. Máme-li tedy charakterisovati ráz této části fronty, je nejlépe, použijeme-li názvu fronta pohyblivých linií. Neboť tam, kde je dána taková možnost obchvatů a snadných průlomů, kde na solidnější organisaci terénu nezbyvá ani času ani lidí, tam těžko si lze představit více než frontu o primitivní organisaci terénu, primitivně vybavenou a obsazenou, která při prvním větším náporu nepřítel se dává do pohybu, zachycujíc se o přírodní překážky, jež se nepříteli kladou v cestu, úporně se zadržujíc mnohými drobnými akcemi až do okamžiku, kdy dojdou vlastní větší vojska, a kdy lze přejíti k protiakci.

A nyní se vraťme k významu kulometu v tomto způsobu boje a resumujme: vytvoření armádních skupin o samostatných strategických cílech má za následek zmnožení iniciativy a volnosti v podnikání. Ale rovněž tak utvoření taktických skupin uvnitř nich. Iniciativa jednotlivých taktických skupin by byla tedy veliká, a jinak nelze si ani přát, mají-li svému úkolu dostati. Nezbytným toho následkem a předpokladem musí však býti úplná decentralisace všech bojových prostředků. Vzhledem pak k tomu, že jednotlivým skupinám by připadaly úseky neobvykle široké, nemohla by se tato centralisace zastaviti u taktických skupin, nýbrž musila by býti provedena až k nejnižším jednotkám, pokud možno, aby v celém rozlehlém úseku mohla býti souhra zbraní uspořádána podle místních potřeb a podle daných okolností. Není tudíž na příklad vyloučeno, že souhra mezi dělostřelectvem a pěchotou, která za normálních okolností jest uskutečňována v jednotce divise, by se přenesla vlivem nutnosti naprosté decentralisace dělostřelectva až do jednotky praporu.

A nyní: jaký by byl význam kulometu v tomto způsobu boje? O tom nebude snad sporu, že prevalentní, ba že by za těchto okolností namnoze vůbec rozhodoval o výsledcích jednotlivých bojů. Neboť dělostřelectvo, je-li decentralisováno, je bezmocné vůči kulometům, objevivším se ve větším počtu. Nezbyvalo by mu, leč potíratí je jednotlivě, což je věcí právě tak zdlouhavou, jako ve svém účinku problematickou. Centralisace všeho dělostřelectva jednotlivých taktických skupin je na druhé straně, jak jsme již řekli, pro rozlehlost úseků vyloučena, kdežto ona část dělostřelectva, jež by byla ponechána centralisovaná za příčinou soustředných akcí, nebyla by snad v žádném případě s to, aby obsáhla svou akcí celý rozlehlý úsek dotyčné taktické skupiny.

Kromě doprovodných zbraní pěchoty nenaskytovaly by se tedy činnosti kulometů překážky skoro žádné; odtud jeho prevalence. A připomeneme-li si ještě skutečnost, že fronta by byla ve veliké části pásma operací podružných ve stavu ustavičného kolísání pro možnost obchvatů nebo snadnost průlomů, že tedy činnost dělostřelectva by byla tím více podvázána, nabudeme přesvědčení, že prevalence kulometné palby by skutečně byla absolutní, a v těchto úsecích by bylo skutečně možno definovati ráz bojů jako souboj kulometů (a ovšem i doprovodných prostředků), a že podle jich početnosti by bylo již předem možno počítati na úspěch či neúspěch jednotlivých akcí, tím spíše, protože ani třetí hlavní zbraň, letectvo, by nemohlo zde nahraditi slabou výkonnost dělostřelectva pro dosažení jeho slabou početnost. Bylo by nutno držeti je úzce centralisované a skoro výhradně k disponování v operačním pásmu hlavního úderu.

Máme-li nyní shrnouti výsledek všech dosavadních úvah o úkolu kulometu v případě naší války, definujme:

Na počátku války by připadl ze všech zbraní nejdůležitější úkol kulometu během dvou údobí: Za prvních utkání a za pronásledování či ústupu po zahajovací bitvě. Ale mimo to, a to po celou dobu války!, by mu připadl ze všech zbraní nejdůležitější úkol v oněch pásmech, jež by byla jen dějištěm operací podružných. Avšak i v ostatních údobích války byly by úkoly kulometu stěžejní, neboť jeho význam je zatlačován do pozadí jen za tuhé války posícní a té u nás asi nikdy nebude.

Takový je význam a úkol kulometu s hlediska naší speciální situace v případě války a při současném stavu našeho válečného materiálu a početnosti naší výzbroje.

A z těchto skutečností nutno učiniti závěr pro otázku, jakým způsobem má býti upravena proporce vyzbrojovacích nákladů na jednotlivé zbraně v míru. Neboť je přirozeno, že armáda, jako je naše, která je nucena prováděti své vyzbrojování od základů, musí míti pevný, předem stnovený vyzbrojovací program, jehož účelnost musí býti podepřena jak důvody taktickými, tak i důvody finančními. Taktické důvody, které mluví pro to, aby proporce vyzbrojovacích nákladů byla nejpříznivější pro nejdůležitější bojový prostředek, kulomet, jsme již probrali. Zbývá tedy ještě uvést důvody finanční:

Jsmo-li postaveni před faktum, že nemůžeme dosáhnouti naráz takové výzbroje v jednotlivých zbraních, jaké by si bylo v našich poměrech přáti, kterému druhu výzbroje a které zbraně máme věnovati nejvíce pozornosti, a snažiti se, aby co nejdříve dosáhla co největšího rozpětí?

Naše volba padne opět na nejdůležitější zbraň pěchoty: kulomet. Neboť kulomet, jakožto zbraň eminentně defensivní, především je s to, aby nám zajistil úspěšnou válku defensivní, a byť i nejlepším způsobem obrany byl útok, může býti jediné záruka, že v případě války defensiva má zajištěny všechny podmínky úspěchu, podkladem jakýchkoli dalších kombinací.

Ale mimo to, i když v proporcích vyzbrojovacích dotací bude rozvoj automatických zbraní pěchotních favorisován co nejvíce, rozvoj ostatních zbraní tím neutrpí valné újmy. Není leč věcí početního úkolu se přesvědčiti, jak nízké jsou náklady na rozmnožení počtu kulometů na nejvyšší míru oproti nákladům, jichž by vyžadovalo na př. nadprůměrné rozmnožování materiálu dělostřeleckého, nehledíc ani na rozdíl nákladů při výrobě střeliva pro tyto dva druhy zbraní. Byla-li by tedy jen po několik let vyzbrojovací dotace pro kulomety favorisována, dosáhli bychom snadno nejvyššího rozpětí této zbraně, aniž by rozvoj zbraní ostatních byl tím příliš podvázán; zajistili bychom si tím solidní strukturu aspoň v organisaci a vyzbrojení nejdůležitější složky armády, pěchoty, a mohli bychom pak tímtéž způsobem postupně favorisovati rozvoj zbraní ostatních, podle jejich důležitosti pro celkovou kapacitu armády.

Jakým však způsobem bylo by zde nutno zreorganisovati zásady, na nichž spočívá dotace pěchoty automatickými zbraněmi?

Až do jaké míry bylo by nutno rozmnožiti počet kulometů uvnitř jednotlivých pěších jednotek?

Než tu jsme již u druhé části našich úvah.

II.

S hlediska pěchotní taktiky jsou samočinné zbraně mnohonásobením počtu jedinců, aspoň pokud se defensivy týká. Přesnost a drtivý účinek jejich střelby dodává kulometníku odvahy a sebedůvěry, ostatní mužstvo povzbuzuje morálně tak, že zcela **instinktivně** se seskupuje kolem automatické zbraně, která se tak stává vlastním elementem obrany a odporu. Na tuto okolnost nutno zvláště důrazně upozorniti, neboť souvisí úzce s organisací základní buňky boje, bojové skupiny. O vývoji, který předcházeli utvoření bojové skupiny, mluvili jsme hned na počátku.

Povšimněme si nyní tedy jen názorů, jež dnes, po skončení války, stran organisace této základní buňky boje jsou uplatňovány.

Dva různé směry projevují se v těchto názorech, jichž různorodost vrcholí v otázce: Má bojová skupina býti opravdu homogenním, nedělitelným a základním elementem boje, či je s výhodou, aby byly buď bojové skupiny různorodé, nebo dělitelné ještě v menší prvky?

A tuto otázku nutno si rozřešiti dříve, než přistoupíme k úvahám o vlastní organisaci dotace kulometry.

Průvrženci zásady, že bojové skupiny mají býti buď různorodé, anebo dělitelné v ještě menší bojové prvky, užívají k oprávnění svých tvrzení těchto argumentů: Jsou-li všechny bojové skupiny stejnorodé a nejsou-li dělitelné v prvky ještě menší, má to za následek těžkopádnost bojových skupin. Neboť všechno je vázáno na okolí kulometu, ten však se nemůže pohybovati, leč velmi těžkopádně.

Jaký je toho následek? — Při postupu a úkolu, kdy jde především o pohyblivost a elasticnost základního prvku boje, stává se tak bojová skupina prvkem příliš málo pohyblivým, jsouc vázána na těžkopádně se pohybující kulomet. Mimoto mužstvo bojové skupiny je prý příliš četné, než aby mohlo tvořiti nerozlučný prvek.

Z těchto důvodů by tedy bylo prý na místě buď utvořiti bojové skupiny dvojího druhu, z nichž jedny byly by opatřeny kulometem, kdežto druhé nikoliv a staly by se tak pohyblivějšími, anebo je nutno bojové skupiny rozdělit v elementy ještě menší.

Zastánci těchto názorů zapominají však na dvě věci: předně, že veliké bojové skupiny, jak jsou v některých armádách nyní zavedeny, jsou zbytečné, takže námitka malé pohyblivosti padá již touto okolností; za druhé, že kulomet brání opravdu rychlému pohybu a činí tak celou skupinu těžkopádnou jenom tehdy, neměla-li dotyčná armáda přivolbě automatické zbraně pro jednotku bojové skupiny dostatečného smyslu pro požadavky, jimž musí vyhovávat. Tyto požadavky jsou kromě požadavků ostatních, kladených na všechny druhy samostatných zbraní, zahrnuty v jediném pojmu: snadná přenosnost. Neboť opravdu lehký kulomet není nijak na závalu postupující pěchotě! A naopak bojová skupina, která ztratí svou homogenost, přestává býti bojovou skupinou, neboť úkolem bojové skupiny právě jest, tvořiti základní prvek boje a poutati k sobě nerozlučně a, pokud lze, **instinktivně** aspoň několik mužů, kteří jinak při individualisaci počínů, jaká musí býti ponechána muži za nynějšího stavu válečné techniky, byli by vůbec bez vzájemné soudržnosti. Že kulomet opravdu instinktivně mužstvo do své blízkosti přitahuje, na to jsme již upozornili. Že tedy jen kulomet může býti oním vnitřním pojítkem, jež poutá všechny příslušníky každé bojové skupiny, o tom není pochyby.

Tedy individualisace počínů a atomisace jednotek, tyto nezbytné dva předpoklady úspěchu malých jednotek v boji, nesmí jíti ad absurdum. Musí býti aspoň v zásadě paralysovány tím, že mužstvo je spoutáno aspoň v malých skupinách v elementy boje, které podržují za každých okolností svou soudržnost, aniž by individualisace počínů dotčených jedinců byla jimi podvazována. — Má-li této zásadě býti vyhověno, pak je nezbytno, aby bylo poutání jedinců navzájem v element boje instinktivní. A upozornili jsme, že mužstvo se v boji instinktivně shlukuje kolem zbraní, jež jsou mu největší oporou morální i mate-

riální, t. j. kolem zbraní automatických. Podkladem základní buňky boje tedy **musí** býti automatická zbraň! — A není-li této zásadě vyhověno, je-li organizace základní buňky buď různorodá, anebo je-li bojová skupina s automatickou zbraní dělitelná ještě v elementy menší, pak se může taková organizace s úspěchem uplatňovati jenom při podzimních manévrech, kde schází opravdovost boje, která jinak smetá každou organizaci, jež nespočívá na porozumění vnitřní spojitosti věcí a na psychologii boje!

A nyní: jak vyhovíme těmto požadavkům, aniž bychom se vystavovali námitkám, jež jsou uváděny proti homogenní bojové skupině jakožto základnímu elementu boje? — Odpověď je nasnadě:

1. Naše bojová skupina nesmí býti velká.

2. Její automatická zbraň musí býti úplně lehká!

Že nynější naše bojová skupina jest opravdu útvarem příliš velkým, než aby mohla býti základním elementem boje, o tom není sporu. Že nynější náš „lehký“ kulomet je příliš těžký (vždyť celý rozdíl oproti kulometu těžkému pozůstává v menší váze podstavce!) a nemůže již proto vyhovovati požadavkům, jež klademe na automatickou zbraň bojové skupiny, je jisto.

Co tedy v tomto ohledu nám schází, je lehká automatická zbraň, jejíž přenosnost by byla právě tak snadná, jako přenosnost obyčejné pušky: **schází nám kulometná puška!**

Lehká kulometná puška ovšem není nikdy tak přesná, jako kulomet — ale jejím úkolem není střelba na velké vzdálenosti, nýbrž střelba proti nepříteli na vzdálenosti krátké a nejkratší; mechanismus kulometné pušky bývá nedokonalý (viz franc. Fusil-mitrailleuse) a příčinou mnoha zádržek; ale je v naší moci, aby její mechanismus byl právě tak dokonalý jako kulometu. Hledejme!

Po těchto úvahách definujeme organizaci naší bojové skupiny:

1. Bojová skupina budiž homogenním, základním elementem boje.

2. Osou bojové skupiny budiž automatická zbraň, která by nebyla pohyblivostí tohoto elementu boje na závadu, t. j. kulometná puška.

3. Organisačně pozůstávejž bojová skupina jen z 11 mužů a to z 3 kulometníků a 7 střelců, z nichž 4 jsou v případě potřeby granátníky a 3 používají granátů puškových, a 1 desátníka.

4. Bojová skupina budiž s hlediska organisačního z tohožněna sdružstvem a kulomet budiž vtělen **organicky**, neboť jen tak si zvykne mužstvo navzájem, bude si v bojových počínech navzájem rozuměti, a povstane metoda práce!

*

— A nyní vzhledem k tomu, že automatická zbraň bojového družstva byla by mu vtělena organicky, jaká má býti organizace této zbraně u vyšších jednotek? — Proberme krátce:

U čety organické vtělování další automatické zbraně není dobře myslitelné. Její objemnost by tím vzrostla — vzhledem k automatickým zbraním jejích družstev — nad pojem čety, a byla by překážkou s hlediska taktického.

U roty za to budiž organisačně systemisována kulometná četa v složení:

3 družstva, každé o lehkém kulometu nynějšího vzoru;

1 družstvo s těžkým kulometem.

A důvod této organisace? — Ten plyne především ze snahy rozmnožit i dotací kulometů na nejvyšší míru, vzhledem k úvahám o významu kulometů s hlediska všeobecně taktického, jak jsme je probrali v první části pojednání. Plyne však také ze snahy, vyhověti požadavku rozčlenění fronty do hloubky, jak jsme se o něm zmínili hned na počátku pojednání. Vraťme se k oněm úvahám:

Upozornili jsme, že ve válce pohybné je členění do hloubky omezeno: fronta může být rozčleněna do hloubky nejvýše tím, že se utvoří v náležité vzdálenosti od sebe několik linií a mezi nimi několik hnízd odporu, avšak členitost linií do hloubky je vyloučena z důvodů psychologických i materiálních, jak jsme na ně upozornili. Řekli jsme, že jenom kulomet přesností a účinností své střelby je vhodným prostředkem pro rozčlenění linií do hloubky. — A odtud námi navrhovaná organisace u roty: Kulometná puška se nehodí leč pro střelbu na krátké a nejkratší vzdálenosti. Její organické vtělení do bojových skupin vylučuje již samo o sobě jakékoliv jiné poslání, leč ono, jež připadá bojovým skupinám. Lehký kulomet naproti tomu se hodí již spíše k prohloubení linie, tím spíše, jestliže je organisace ně soustředěn v mezích roty.

Neboť velitel roty podle dané situace taktické může:

1. Prohloubiti první linii tím, že kulometnou četou nasadí buď soustředěně nebo rozděleně za první linií tak, aby mohla ostřelovati nepřítele bez morálního nebo fysického ohrožování svého mužstva (při svahu proti nepříteli anebo krajině zvlněné).

2. Nasaditi celou kulometnou četou do první linie, na místo s hlediska poslání roty nejdůležitější (není-li se co obávati dělostřelecké palby, již soustředěné kulomety jsou jinak vítaným cílem).

3. Nasaditi kulometnou četou buď soustředěně nebo rozděleně mezi první a druhou linií k utvoření hnízd odporu (očekáváme-li útok nepřítele za silné podpory dělostřelectva, je-li vyvýšenina v těchto místech, jež umožňuje výhodnější ostřelování nepřítele a p.). Především však dbal by toho, aby lehké kulomety, kdykoliv by byly určeny k prohloubení linie, byly vždy umístěny **na stromech**. Družstvo těžkého kulometu, který je rovněž organisace rotě přivtělen, umístí pak vždy tak, aby těžký kulomet měl co největší ostřel; jeho posláním bude především palba cílová, pro niž nynější lehké kulomety nejsou zbraní dosti přesnou.

U praporu konečně byla by kulometná rota o tomto složení:

4 čety o 3 družstvech s těžkým kulometem a

1 četa pěchotního děla.

V celku tedy dvanáct těžkých kulometů, jichž úkolem by byla — vzhledem k tomu, že pěší roty mají automatické zbraně vlastní — palba hromadná. Neboť jen ta je neúčinnější a její efekt morální je drtivý. Umístění kulometné roty dalo by se tedy soustředěně nebo po četách (a jen ve výjimečných případech jednotlivě) a to buď k prohloubení první linie, nebo ve hnízdech odporu za ní, nebo ve druhé linii podle dané situace taktické a možnosti co největšího ostřelu.

Celkový počet samočinných zbraní činil by v našem případě u roty 9 kulometných pušek, 3 lehké a 1 těžký kulomet u praporu 27 kulometných pušek, 9 lehkých a 15 těžkých kulometů, tedy: 51 samočinná zbraň pro prapor.

Snad zdá se býti toto číslo příliš veliké? — Není, neboť jenom tak je vyhověno požadavkům, jak jsme je určili:

1. Přidělení organizačně automatické zbraně těm jednotkám, kde za všech okolností mohou se uplatnit, a umožnit tak metodu práce.

2. Použití zásady decentralisace, aby každá jednotka byla soběstačná, a na druhé straně zásady centralisace, aby hromadným působením zbraně bylo dosaženo náležitého morálního i taktického účinku.

3. Dodati tak našim nižším a nejnižším jednotkám velikou bojovou kapacitu bez rozmnožování jich početního stavu. Těmto třem podmínkám jinak stěží lze vyhověti!

III.

Otázku organizace kulometů v ještě větší samostatné útvary než je kulom. rota, organicky vtělovaná ve svazek praporu, nutno řešiti s hlediska co nejšířšího, za úvah co nejpečlivějších. Vždyť jde právě v tomto ohledu o případ, kde válečná zkušenost nás nechává na holičkách: myšlenka, organisovati kulometry ve větší samostatné útvary a používatí jich systematicky a programově k řešení úkolů taktických, nebyla sice za války neznámou. Avšak nikde nebyla vyjádřena ani v organizačním ani v taktickém systému válčících armád. Naopak, pokud byly někdy na jejím základě taktické situace řešeny,^{*)} vždy dalo se tak ve znamení **improvisace**: kulometné masy byly samostatně seskupovány a samostatně (třebaže současně s útvary jinými) nasazovány do boje jen proto, poněvadž za dané situace nebylo příhodnějšího východiště (nebylo po ruce silnějších záloh, nebo byly příliš vyčerpány a potřebovaly aspoň krátkého oddechu a p.). Jakmile však nebylo příčiny, pro niž seskupování kulometů ve vyšší útvary se stalo, hned se odkládalo i toto provisorium a bylo nahrazováno pravidelnými prostředky.

Teprve po válce, když vývoj válečné techniky dokončoval svůj rozmach, aspoň v hrubých rysech, vynořil se s množstvím jiných problémů i problém systematického upotřebení vyšších kulometných jednotek jako samostatných celků. — Úkol, k němuž přistupujeme, nutno tedy posuzovati pod zorným úhlem těchto okolností:

1. Není zde válečných zkušeností s pravidelnými, systematicky a samostatně užívanými kulometnými celky; nutno tudíž pracovati jen na základě dedukcí.

2. Není zde ani z daleka možnosti považovati válečné improvisace kulometných celků a způsob jich užití za výhradně směrodatné pro podklad dedukcí; nutno tudíž spíše vycházeti od speciálních poměrů taktických a strategických, jak nám budou dány v příští válce.

3. Není zde vůbec válečných zkušeností o tom, až kam bylo by nutno technické vybavení nynějšího kulometu pro tento jeho nový úkol zdokonaliti, nanejvýš zdali ráže dnešního kulometu je vyhovující, či zda by bylo na místě, vytvořiti k tomuto speciálnímu úkolu i speciální druh kulometu. Po té stránce nutno nemalý význam přisouditi

^{*)} Klasickým, a pro naše poměry nesmírně důležitým, musí zůstatí způsob použití kulometných mas Němci při jejich ústupu v druhé polovině r. 1918. Tehdy Němci, přinuceni nedostatkem zálohy, po prvé užili kulometů jako zbraně strategické: hustá clona kulometů, zanechaná na krycí linii, plnila tu s nejvyšším úspěchem úkol, na nějž by bylo bývalo jinak třeba vždy několik vyšších taktických jednotek. Palba rozpoutaná touto kulometnou masou, nutila k úplnému rozvinutí vojsk a k dělostřeleckým zákrokům o dlouhém trvání, zatím co německé oddíly mohly nerušeně ustupovati.

úvahám balistickým, které spolu s úvahami o taktickém posláni kulometných celků by určovaly technické podmínky nového kulometu.

Tyto všechny úvahy bylo by nutno probrati, abychom přišli k správnému závěru o organizaci kulometných celků. — Avšak mimoto bylo by nutno dokonale uvážiti i o všech druzích taktického posláni kulometných celků takto vytvořených. Ta potom mohou býti několikráte:

1. Užití kulometných celků jakožto zbraně taktické. — V té příčině dlužno opět vytknouti tři způsoby:

- a) Jakožto zbraně taktické u vyšších taktických jednotek, k nimž by byly kulometné celky přičleněny a měly by obdobné úkoly, jako kulometné roty u praporů;
- b) jakožto zbraně taktické, určené převážně nebo výhradně pro střelbu nepřímou. — V té věci přichází již v úvahu pak ráže kulometu a otázka, zda by nebylo radno jeho technické vybavení přiměřeně uzpůsobiti;
- c) jakožto nové zbraně taktické, schopné k potírání i takových válečných prostředků, na něž nynější kulomet nestačí buď pro malou donosnost a přesnost (nepřátelské dělostřelectvo a letectvo), nebo pro malou průbojnost (tanky). — V té příčině lze věc řešiti jen pod zorným úhlem kulometu o nové konstrukci nebo i o nové ráži.

2. Užití kulometných celků jakožto **zbraně strategické**, t. j. jakožto samostatné zbraně při takových úkolech, které dnes připadají jen vyšším taktickým svazům.

3. Užití kulometných celků jakožto zbraně strategické i taktické; zde ovšem užití kulometů jen pro střelbu nepřímou a užití jich jakožto nové zbraně taktické přicházelo by v úvahu pro kombinaci s užitím kulometů jakožto zbraně strategické.

Složitost této situace nás nutí, abychom svůj úkol omezili jen na určitou část celého problému: ponecháme vůbec stranou úvahy o oněch úkolech, jichž předpokladem byla by nutnost technické rekonstrukce kulometu, abychom tím blíže mohli přihlídnouti k organizaci kulometných celků ve věcech ostatních, hlavně jakožto zbraně strategické.

*

Organisovati vyšší kulometné celky u taktických svazů, s úlohou obdobnou úloze kulometných rot u praporů, nezdá se za daného stavu věci na místě.

Nižší taktické jednotky musí míti vždy postaráno o náležitě velkou dotaci kulometry. Kulometné prvky musí jim býti přivtěleny organicky, aby metoda práce mohla se rozvíjeti a aby technika boje byla tvořena snadno a zcela přirozeně, prostým stykem vždy téhož mužstva téže jednotky s týmiž prvky kulometnými. — Jestliže však nižší taktické jednotky mají o dotaci kulometry tak postaráno, jak nahoře jsme uvedli, pak mizí tím automaticky nutnost, míti u vyšších taktických svazů zvláštní kulometné celky.

Úkol těchto celků mohl by pozůstávati buď v zesilování kulometné dotace přivtělených pěších jednotek, nebo v provádění střelby nepřímé, či konečně v samostatných úkolech bojových.

Zesilovati kulometnou dotaci přivtělených pěších jednotek nebylo by ovšem nikdy na škodu. Avšak mluví proti tomu vážné důvody s hlediska vyzbrojovací techniky: 51 automatická zbraň u jed-

noho pěšího praporu, tot' počet více než dostatečný, aby mohoucnost kulometné palby a její bezvadné působení bylo u pěších útvarů zajištěno. Překročení tento počet přidělováním ještě dalšího počtu kulometů pěším útvarům, nezdá se účelné, neboť jich pohyblivost byla by tím ohrožena bez většího užítu na druhé straně. Mluví proti tomu i zásady taktické. Nutno vycházeti se stanoviska, že kulomet, jakožto samostatný bojový prostředek, právě pro ty bojové úkoly, které by mu zde připadaly, obvykle sá m o s o b ě n e s t a č í. Aby totiž kulomet mohl plniti svůj úkol, musí míti skoro vždy zabezpečeno svoje stanoviště prvky pěchoty. Při dotaci pěších útvarů, jak nahoře byla námi navržena, mají však všechny prvky pěchoty vytčeny svůj úkol již kolem automatických zbraní, organicky jim vtělených. Zesílení kulometné dotace nemohlo by se tudíž díti jinak, leč na úkor bezpečnosti kulometů v bitevní čáře (buď tím, že by neměly o kryt pěchotou náležitě postaráno, nebo tím, že byvše nasazeny jen společně s organickými kulomety v těchže místech, zvětšovaly by tímto soustředěním pravděpodobnost ztrát nepřátelskou palbou). Aby zesílení kulomety se mohlo díti bezpečně, bylo by nutno zesílit i pěchotu bitevní čáry — postarati se o kryt těchto kulometů. To však právě znamená tvoření nových pěších jednotek.*) Máme-li se však rozhodnouti mezi alternativou, buď nové jednotky nasaditi samostatně, a jednotky dosud nasazené zreorganisovati a učiniti opět boje schopnými, či nově nasazované jednotky promísiti s jednotkami v bitevní čáře a „vyztužiti“ jimi jen jejich odolnost — je přirozeno, že ve velké většině případů použijeme možnosti první, jakožto účelnější s hlediska taktického, organizačního i psychologického. Možnost druhá není sice vyloučena, ale jakožto méně vhodná bude vždy pokud možno opomíjena. Činiti z ní tudíž dedukce pro pravidelnou organizaci vyšších jednotek, nebylo by na místě. Výjimečné případy, kdy taktická či strategická situace by přímo vyžadovala, aby byly kulomety nasazeny en masse a to za ochrany jednotek, v bitevní čáře již nasazených, možno pak řešiti způsobem jiným, jak níže ukážeme. — Za účelem zesilování počtu kulometů jednotek již nasazených nezdá se tudíž vhodným, aby z kulometů nynější konstrukce byly u divisi neb armádních skupin tvořeny samostatné, organické celky.

Jako druhý případ vytkli jsme organisování kulometných celků u vyšších jednotek za účelem střelby nepřímé. V této příčině můžeme se opírat i o válečnou zkušenost. Nepřímá střelba kulometných celků totiž byla — hlavně v armádě francouzské — soustavně pěstována, a udávala ráz taktickému i organizačnímu systému. Kulometné oddíly pěších divisi byly organisovány především za tímto účelem a nepřímá střelba kulometná byla důležitým činitelem, který byl brán soustavně v úvahu pro bojové operace všeho druhu. — Avšak právě vzhledem k válečným zkušenostem musíme organisování kulometných celků za tímto účelem z a m í t n o u t i: rozptyl nepřímé střelby kulometné je příliš veliký, její účinek na vzdálenosti, jež právě přichází pro nepřímou střelbu kulometnou v úvahu, je příliš malý, a její působnost je tedy převážně jen morální. Aby těmto nedostatkům bylo odpomoženo, to právě musí umožniti kulomet nové konstrukce, dalekonosný, přesnější. Než tato otázka nepatří již do

*) Třebaže v tomto případě poměr pěchoty k počtu kulometů by byl snad mnohem menší než u pěších jednotek.

oboru našich úvah. — Za účelem nepřímé střelby jest organisování kulometu nynějšího vzoru u vyšších taktických svazů tedy méně vhodné, a nutno tu vyčkat konstrukce nového vzoru kulometu.

Totéž platí pak o třetím případě, t. j. o organisování kulometných celků za účelem samostatných bojových úkolů, neboť zde přichází v úvahu především užití kulometu proti tankům a proti letectvu. Avšak nynější typ kulometu malou průbojností svých střel, poměrně krátkou donosností a nepřesností znemožňuje již předem jeho použití proti tankům, a potírání letadel stává se problematickým.

O organisaci samostatných kulometných celků u vyšších svazů nutno tedy na základě právě řečeného se vysloviti:

1. Za účelem zesilování kulometné dotace přivtělených pěších jednotek podle dané situace taktické není organisování samostatných kulometných celků u vyšších svazů nemyslitelné. Ale nutno je pokládati vzhledem k současnému stavu válečné techniky, vzhledem k taktickým podmínkám boje, k nutnosti organisačního vtělení co největšího počtu kulometů do jednotek samých, a konečně vzhledem k vyzbrojovací úměrnosti mezi kulometry a zbraněmi ostatními, za méně vhodné.

2. Organisovati kulomet nynějšího vzoru v samostatné celky za účelem střelby nepřímé a za účelem zdolávání samostatných bojových úkolů je naproti tomu z důvodů výše uvedených vůbec nemístné.

*

Přicházíme k vlastnímu úkolu: k úvahám o použití kulometu jakožto zbraně strategické.

Mluvit o kulometu jakožto zbraní strategické bude se snad mnohemu zdáti paradoxem. Přesto však označení toto je správné. Dostane-li se totiž kulometu jakožto zbraní úkolu, jehož význam má přímý vliv na strategickou situaci válčících armád, nelze leč definovati jeho poslání jako strategické, a zbraň, které se tak důležitého poslání dostává, jakožto zbraň strategickou.*)

Na věci nic nemění, že kulomet, organisovaný v samostatných celcích, není obyčejně ještě schopen bitvy, že musí tu býti vždy ještě oddíly, které kulometům poskytují zajištění a kryt. Jich význam je oproti významu kulometů vždy jen akcesorní; kulometry, a nikoliv jednotky, pověřené jich bezprostředním (a ovšem jen zcela primitivním) krytem, svádějí bitvu, nutí nepřítele k rozvinutí a rozhodují o výsledku bitvy.

Ale zdaž může kulometu jako zbraní opravdu při současném stavu válečné techniky připadnout význam strategický? V kterých případech? A jaká je pravděpodobnost, že právě u nás by případy podobné mohly nastati?

Zde nutno přihlédnouti k věci blíže.

Kulomet, tot' zmnohonásobení lidské energie v bitvě. Neboť jest-liže lidská energie zápolí v bitvě především palbou, pak kulomet nahrazuje opravdu celé množství jedinců, kterých by bylo jinak třeba k rozpoutání palby podobné intensity. Avšak ne v každé bitvě může kulomet nahrazovati lidskou energii; to lze jen v takové bitvě, v níž vedle palby není zapotřebí také pohybu, obsazování a dobývání

*) Podobně se tomu má i u letectva: Podle úkolů, jimiž právě oddíly letectva jsou pověřeny, je jejich poslání významu buď strategického nebo taktického, dotčené oddíly buď zbraní strategickou či taktickou.

území bojem zblízka. Jen v bitvě defenzivní může tedy kulomet vystupovati jako zbraň samostatná, lidskou energii úplně nahrazující. Tedy jen pro bitvy defenzivní může také kulomet přicházeti v úvahu jakožto zbraň strategická. — Výhody, které v té příčině kulomet skýtá, plynou ze specifických podmínek, za nichž bývá obyčejně bitva defenzivní sváděna, a jichž právě kulomet pro své vlastnosti může vhodně využiti:

Defenzivní bitvu jest obránci podstupovati ve znamení překvapení a to jak ve znamení překvapení taktického, neboť okamžik jejího započetí musí útočníkem zůstatí utajen až do posledního okamžiku, tak i překvapení strategického, neboť musí i soustředování útočných jednotek i místo ofensivy zůstatí tajemstvím útočníka. Bez těchto dvou podmínek i ta nejlépe založená ofensiva může ztroskotati. Přirozeně tedy snaží se vždy velitelství válčících armád jim vyhověti. Tu nastává však obránci krušné údobí: přispěti co nejrychleji jednotkám ohroženým ku pomoci, vyztužiti jejich odolnost, vyplniti rychle vznikající trhliny fronty, a zameziti průlomů a katastrofě na tak dlouho, až bude lze přikročiti k protiofensivě. — Tento úkol připadá hlavní záloze. Neboť jen ta disponuje dostatečným počtem jednotek ku provedení protiofensivy. Hlavní záloze připadá však také úkol, nasaditi okamžitě při započetí ofensivy takové posily, které by prolomení fronty zabránily, a předpoklady úspěšné protiofensivy zajistily.*) Ty musí ovšem klásti co nejmenší požadavky na dopravu, neboť jinak není naděje, že budou vskutku rychle a s určitostí v prostoru ofensivy. Musí být opravdu vydatným činitelem se zřením k palebné kapacitě, jelikož právě palba je výhradnou zbraní pasivní defenzivy (a o více jak pasivní defenzivě nelze, je-li nepřátelská ofensiva založena a provedena s vydatným soustředěním sil a taktickým i strategickým překvapením, mluvíti). Musí konečně býti dotovány zbraněmi, které podlamovanou morálku napadených částí utvrdí tím, že vlastní bitevní posláni vezmou přímo na sebe, a spokojí se tím, že částem již nasazeným připadne úkol jich krytu. Všechny tyto vlastnosti mají kulometné celky; ony, tedy především, se hodí k tomuto úkolu, jež berou samostatně na sebe. Toť případ, kdy kulometu připadá úkol zbraně strategické.

K svému krytu potřebuje kulomet ovšem pěší prvky i v tomto případě. Slučovati tyto organicky s kulometnými celky nezdá se však vhodné; podle dané situace byl by kryt skýtán buď jednotkami již nasazenými (úkol: jich vyztužení), nebo jezdeckým, jež rychle lze na místo ofensivy přemístiti, či konečně automobilisovanou pěchotou (úkol: vyplnění trhlín fronty).

Jaký význam připadá kulometným celkům vzhledem k našim poměrům?

Čím rozsáhlejší fronta, tím větší možnosti strategických i taktických překvapení. Tím větší možnosti pro útočníka, tím svízelnější situace pro obránce!***) Čím více možnosti překvapení, tím větší nutnost míti silnou hlavní zálohu, třeba by tím jednotky na frontě byly ještě více ve své početnosti oslabovány. Neboť jen hlavní záloha může podnikati protiofensivy, jen

*) Neboť kdyby jednotky a zbraně, určené k tomuto úkolu, nebyly soustředěny u hlavní zálohy, nýbrž kdyby byly rozděleny u armádních skupin, mělo by to v zápětí porušení základní zásady o soustředění sil, již musí se řídití příprava jakýchkoli operací.

**) Kéž by se tento samozřejmý fakt stal vůdčí myšlenkou naší budoucí válečné doktríny!

ona je s to, aby rozhodovala za tak speciálních situací rozlehlé fronty o výsledku ofensiv, protiofensiv i celého válečného tažení. — Dvě podmínky však ještě musí být pro její úspěšné zasahování v případě protiofensivy splněny:

1. Musí mít svůj nástupový prostor zajištěn.
2. Musí být opravdu nasazena tak, aby její úder nepřátelskou ofensivu zmařil, a z domnělého vítězství nepřítelova aby se stala jeho porážka.

Zajištění nástupového prostoru bylo již předmětem našich úvah: fronta nesmí být nikde prolomena. Toho se docílí nasazením kulometných celků, za eventuální součinnosti jezdeckta a automobilisované pěchoty.

O nasazení hlavní zálohy na pravém místě jsme naproti tomu doposud neuvažovali. A přece i to je důležité pro úvahu o organisaci kulometných celků, jak níže ukážeme. Vzpomeňme tudíž jenom krátce:

Nepřítel bude se zajisté vždy snažit, aby nás ošálil v tom, že nepoznáme místa jeho ofensivy. Praktiky ze světové války jsou v této příčině ještě v živé paměti, a nelze leč očekávat, že obě válčící strany budou je napříště ještě více zdokonalovat. Aby tedy nepřítel svého cíle dosáhl, bude především pečovat o to, aby upoutal naši pozornost na několik míst fronty, a podnikne za tím účelem současně s vlastní ofensivou několik zdánlivých ofensiv na různých místech. Nasadit hlavní zálohu na některé z těchto míst, znamená vklouznouti do pastí, kterou nepřítel nalíčil. Nutno tedy vyčkávat s nasazením hlavní zálohy aspoň potud, pokud místo vlastní ofensivy není nade vši pochybnost zjištěno. To ovšem může trvat několik dní. Po celou tuto dobu a na všech místech, kde nepřítel ofensivu (ať klamnou či skutečnou) podniká, nutno pečovat o to, aby fronta nebyla prolomena, a aby tak bylo východiště protiofensivy zabezpečeno. — Kulometných celků, jimž připadá tento úkol, musí být tudíž několik. Pomocné útvary (jezdeckto, pěchota, pěchota automobilisovaná) naproti tomu snadno se opatří podle dané situace.

Tím vyřešili jsme konečně otázku s hlediska naší budoucí války. Vytyčme nyní požadavky organizační:

1. Bud' te ť utvořeny 3 kulometné prapory, každý o třech kulometných rotách těžkých kulometů*), obdobných kulometným rotám u pěších praporů.

2. Kulometné prapory nebud' te ť dotovány zvláštními částmi pěšími, je ť mají za úkol, obstarávat i ch kryt v bitevní čáře, ale budi ť pečováno v naší organisaci o to, aby hlavní záloha měla v případě války dostatek automobilových vozidel, je ť by zabezpečily přesun kulometných praporů spolu s pěšími částmi, je ť jsou k i ch krytu určeny.

3. Kulometné prapory bud' te ť v čas míru dislokovány tak, aby ostatní útvary, hlavně pěchota a jezdeckto, přicházely s nimi pokud možno co nejvíce v přímý styk, pozůstávající v polních cvičeních. — Neboť tento pravý způsob boje, kde vlastní úkol připadá kulometům, kde ťto pěchota tvoří jim pouhé akcesorium, musí být i bedlivě cvičen; poměrně totiž slabým silám pěchoty (jezdeckta) případně úloha krytí kulometných prvků, rozčleněných sice hustě, ale při tom

*) Otázku kulometu nového vzoru, jen ť by tvořil čtvrtou rotu těchto praporů, určenou pro střelbu nepřímou a p., ponecháváme podle programu stranou.

do značných šířek. Způsob co nejvhodnějšího krytí, ať jsou již kulomety v palebném postavení, nebo ať s palebného postavení se stahují, a nové postavení, dále vzadu, zaujímají, musí býti tedy tím spíše předmětem polních cvičení, protože půjde o nový způsob boje, pro nějž nemá nynější naše taktika ještě obdobnosti ani představy.



Máme-li shrnouti naše požadavky, jak jsme je postupem úvah o významu automatické zbraně v naší armádě stanovili, pak klademe tyto požadavky:

1. Při úvahách o vyzbrojovací proporcí na dotaci jednotlivými zbraněmi budiž brán především zřetel na dotaci pěchoty náležitým počtem zbraní automatických. Neboť kulometu, jakožto zbraně eminentně defensivní, potřebuje především každá armáda, jejíž předpoklady v případě války ji budou nutiti zaujmouti v celých rozlehlých úsecích fronty taktiku defensivní. Kulometu především je také třeba armádě, jež tvoří se od základu, neboť jeho bitevní kapacita je v poměru k nákladům, jež jsou spojeny s jeho výrobou, nepoměrně vydatnější, než u jiných válečných prostředků (dělo a p.).

2. Automatické zbraně bud'tež vtěleny nižším jednotkám pěchoty organicky, neboť jenom tak vznikne metoda práce čistě automatickým způsobem.

3. Budiž zkonstruován nový typ kulometu o velké průbojnosti a donosnosti, a o větší přesnosti střelby, k speciálním úlohám, jak jsme je nadhodili.

4. Bud'tež postaveny tři kulometné prapory, jimž ve válce případně úloha zbraně strategické.
